

slovstvu še pregled slovenske vezane besede od Vodnika do najnovejših. V pravi živec Meškov Petravić za zdaj še ni mogel seči. Zdi se mi, da ga je vzel preveč monografistično iz ozadja, premalo iz okolja in razvojne tradicije. Njegova sodba o slovenski poeziji v »Osvrtu na naše novije pjesništvo« referira; Petrović sodi sicer v celoti pravilno, dasi tesno in ne povsem plastično. Pisava »Prešern« in »Aškerc« je seveda netočna. Svoje sodbe in določne označbe tudi glede srbskega in hrvatskega slovstva v tem spisu Petravić ne pokaže. Pisal je bolj sestavljače nego proučevaje. O drugem delu razprave: o ženskah v slovstvu, o klasifikaciji (Marjanovićevi) pesnikov, o tendenci in artizmu, o razvoju epike in srbsko-hrvatske metrike mi je taka sodba, da so to komaj lapidarni odlomki. Ne poučijo dovoljno in ne delujejo iniciativno. Pregledni črti o Dantejevem vplivu in prevodih v srbohrvaščini, nadalje o jugoslovenskih pesniških antologijah utegneta biti izčrpní. Orisne črte o Svetislavu Stefanoviću, Juraju Cariću in Dinku Šimunoviću bodo Srbi in Hrvatje hvaležno zabeležili v bibliografijo in študij svojega slovstva. Manj poljudni sta vsebinsko vzporeditev Ivana Mažuranića z Lamartineom (La prière — »Smrt Smail-age«) glede motivne sorodnosti v pojmovanju »pravega duhovnika«, pa primerjeni Kranjčevićev »Mojsije« z de Vignyjevím. Zelo važen prinos h Kranjčevićevemu življenjepisu in slovstvenemu delu je črta o pesnikovem prvem slovstvenem nastopu v splitski »Nadi«.

Dr. I. Pregelj.

1. Dr. J. Bidlo: **Povijest Rusije** od početka XIX. stol. do naših dana. Dozvolom autora preveo dr. Milan Prelog. Narodna knjižnica sv. 81—90. Zagreb, 1922.

2. V. V. Zjenjkovski: **Ruski mislioci i Evropa**. Priredila i predgovor napisala Isidora Sekulić. Zagreb, 1922. Izdala »Nova Evropa«.

Dve knjigi o zunanjem in notranjem razvoju ruske zgodovine in kulture od začetka XIX. stoletja do današnjih dni. Ker podaja prva zgodovino v običajnem smislu te besede kot zgodovino ruske države, njenih revolucij in razpada njenega sistema, jo hvaležno izpopolnjuje druga, ki skuša v kratkih preglednih orisih očrtati zgodovino, peripetije in glavne smeri ruske misli v istem času. Obe nas vodita prav do današnjih dni in omogočata vsaj medel pogled na vojno in povojno dobo v državotvornem in idejnem smislu. Tako podaja knjiga »Ruski mislioci« na koncu tudi poglavje o »Evrazijskih«, najnovejšem miselnem pokretu med rusko inteligenco v prognanstvu, ki postavlja ne sicer čisto novo tezo, da Rusija ne pripada vsa Evropi, pa tudi ne Aziji, ampak pomeni spoj teh dveh obeh. Rusija in njena kultura ima poseben poklic. Je v ti ideji v gotovem oziru tudi odpoved slovanski ali vseslovanski ideji, kar jasno formulira zbornik »Pot na vzhod«: »Pred stvarno sodbo pojmovanje slovanstva ni opravičilo nad, ki so jih vanje stavili slavjanofili. Zato mi nanašamo svoj nacionalizem ne samo na Slované kot subjekt, ampak na ves krog narodov evrazijskega

sveta, med katerimi zavzema ruski osrednje mesto.« Ruski narod ni samo ruski, ampak nič manj azijski narod. Z njim stopa na plan stepni element, ki je nekdam ustvarjal po njihovem razmahu neverjetne panazijske mongolske države. Evrazijsstvo še ni našlo enotne formulacije in je v mnogem pogledu plod razočaranja ruske inteligence nad zapadno kulturo. Ker upamo, da bomo o tem gibanju še izčrpnije poročali, naj to za danes zadostuje. Žalibog nam knjiga govori samo o razvoju ruske misli izven Rusije, v pregnanstvu, ne pa tudi v boljševiškem območju, kar bi moglo to sliko bistveno izpopolniti.

Druga knjiga nam podaja, kolikor nam je mogoče presoditi, precej izčrpnó in pravilno tudi najnovejšo fazo ruske državnosti po padcu carizma. Vendar pa se je vrinila občutna netočnost ravno na važnem mestu, kjer se govori o nastopu češko-slovaških legij proti boljševikom in postanku Kolčakove vlade. Pisatelj predstavlja to tako, kot da je Kolčak ustanovil protirevolucionarno vlado v Omsku v novembru 1918 nekako istočasno z nastopom češkoslovaških legij v Povolžju. To je netočno, kajti Čehi so se dvignili proti boljševikom v maju leta 1918, v približno dvomesečnem boju osvojili vso Sibirijo in omogočili soziv na osvobojenem ozemlju se nahajajočega dela članov po boljševikih razgnane ustavotvorne skupščine v Ufi; na tem zasedanju je bila izbrana protiboljševiška vlada, v kateri so igrali glavno vlogo socialni revolucionarji; to vlado je priznala večina osvobojene Sibirijske in so jo aktivno podpirali Čehi. Kolčak pa je prišel do vlade v novembru leta 1918 potom državnega prevrata v Omsku, kjer so njegovi privrženci aretirali vlado in člane ustavodavne skupščine, jih pozaprli in deloma kratkim potom postrelili. Ta nepostavni akt in pa notorično monarhistično-reakcionarni duh Kolčakove okolice sta povzročila, da so postali Čehi neaktivni in so zanaprej skrbeli sistematično samo za povratek svojih čet v medtem osvobojeno domovino. — Pisatelj te knjige je profesor slovenske zgodovine v Pragi J. Bidlo. Od češke izdaje tega dela se hrvaška razlikuje v tem, da navaja zadaj obsežno literaturo deloma tudi za najnovejšo dobo; razen tega je delo pisatelj sam dopolnil za hrvaško izdajo tako, da sega prav do naših dni.

Frst.

Wendel Hermann: **Kreuz und quer durch den slawischen Süden**. Izdala Franfurter Societäts-Druckerei, Frankfurt am Main, 1922.

Knjiga obsega v svojem glavnem delu ponatis dveh pri nas že znanih starejših publikacij Wendla o Jugoslaviji, ki sta izšli samostojno kot »Von Marburg bis Monastir« in »Von Belgrad bis Buccari«. Več ilustracij seznanja čitatelja s kulturno in pokrajinsko pestrostjo Jugoslavije. Pod naslovom »Krainger Tage« se je pridružil obširnejšima prvima še tretji del, ki napravi to izdanje za nas posebno zanimivo. Slovenija tvori takorekoč vsebinski okvir te knjige: V Mariboru in Ljubljani se začne prvo potovanje, v kranjskem delu Slovenije se konča knjiga z bežnim, toda zajemljivim pogledom v kulturno življenje naše